

= JUU — SRESKO DRUŠTVO KRŠKO bo zborovalo v soboto, dne 15. junija t. l., ob 9. uri v šolski risalnici v Krškem. Na dnevnem redu je poročilo predsednika, tajnika, blagajnika ter predavanje tov. šol. nadzornika M. Šterka. — K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO ŠMARJE PRI JELSAH bo imelo svoje redno zborovanje v soboto, dne 15. junija, ob 10. uri v Rogoški Slatini. Poleg običajnih točk je na sporedu pedagoško predavanje tov. Miloša Ledineka in volitve delegacij. Pripravite predloge za skupščino in smatrate udeležbo za važno stanovsko dolžnost!

= JUU — SRESKO DRUŠTVO MARIBOR-LEVI BREG bo zborovalo 15. t. m. v Krčevinski šoli ob poli 11. uri dopoldne — po sreski uradni učiti. konferenci. Na sporedu je objava dopisov, situacijskega poročila in obravnava skupščinskih predlogov, ki jih članstvo naj pisмено pripravi.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOV. BISTRICA ima svoje redno zborovanje v četrtek, dne 13. junija t. l., v Studenih pri Poljanah ob 10. uri v šoli. — Ker je to naše zadnje zborovanje v tem šolskem letu, se pričakuje polnoštevilna udeležba. — Pripravite predloge za banovinsko skupščino. — Uredite članarino! Predsednik: Miloš Tajnik.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LAŠKO bo zborovalo v ponedeljek, dne 17. junija t. l., ob 10. uri v Rimskih Toplicah. Na sporedu je: 1. Situacijsko poročilo. 2. Poročila funkcionarjev. 3. Predlogi za banovinsko skupščino in volitve delegatov. 4. Referat tov. Mete Kunčeve. 5. Slučajnosti. — Tovarišice in tovariši! Bolj kot kdaj koli poprej je potrebno, da strnemo svoje vrste v vsakdanjem boju za obstanek mladega rodu in našega stanu. Naj ne bo nikogar, ki bi ne hotel razumeti teh tovariškov izrečenih besed. V medsebojnem spoznavanju in zaupanju bomo našli dovolj one sproščenosti, ki si je vsi želimo, ker je pogoj za boljši napredek našega dela. — Tov. Čekada Mirko, učitelj v Šmarjeti-Rimske Toplice, sprejema prijave za obed. Sporočite mu, prosimo, svoje želje pravočasno, da mu delo olajšamo. — Na svidenje!

= JUU — SRESKO DRUŠTVO SV. LEONART V SLOV. GOR. bo zborovalo dne 15. junija 1940. v krčevinski šoli v Mariboru takoj po uradni konferenci, ki se bo pričela ob 9. uri. Na dnevnem redu bo situacijsko poročilo, dopisi, poročila funkcionarjev, predlogi in volitve delegatov za skupščino ter slučajnosti.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO SLOVENJ GRADEC bo zborovalo v soboto, dne 8. junija, po končanem vzornem učnem nastopu tov. Arnuš Marije. Začetek ob pol 9. uri v ljudski šoli v Slov. Gradcu. Dnevni red: Poročilo o predsedniškem zboru. Dopisi. Volitve delegatov za skupščino. Slučajnosti.

= JUU — SRESKO DRUŠTVO LJUTOMER bo zborovalo v šoli pri Sv. Jurju ob Ščavnici s pričetkom ob 9. uri dne 15. junija po nastopnem dnevnem redu: 1. Situacijsko poročilo. 2. Odobritev zadnjega zapisnika. 3. došli dopisi. 4. Poročila raznih poverjenikov. 5. Predavanje: »Razmerje med kulturo in telesno vzgojo« — tov. Žitnik Maks. 6. Poročilo o predsedniškem zboru — tov. Roškar. 7. Razprava o proračunu sekcije za drav. banovino za leto 1940./41. 8. Predlogi in nasveti. Za zvezo avtobusa Gornja Radgona—Sv. Jurij bo preskrbljeno. Na zborovanje vsi!

Poročila

+ JUU — SRESKO UČITELJSKO DRUŠTVO V KRANJU je proslavilo 50letnico svojega obstoja dne 18. maja 1940. s slavnostnim zborovanjem v Narodnem domu v Kranju, ki sta se ga udeležili tudi učiteljski društvi iz Radovljice in Škofje Loke.

Na predvečer samega slavnostnega zborovanja so uprizorili člani kranjskega društva v Narodnem domu Petrovičevu dramo »Dušes«, ki je nad vse pričakovano lepo uspela, kar je vsekakor v veliko zadoščenje pripravljalcem igre same kakor tudi sam uspeh jamči za to, da idealno delo učitelja tudi v teh težkih časih še ni usahnilo ter je še vedno porok, da se bo učiteljsvo po svojih lastnih močeh v naprej razvijalo in napredovalo. Mnogi člani se niso ustrašili niti slabe in dolge poti niti težkih razmer, ko so pohiteli na prireditev, da se s tem oddolže spominu tistih, ki so prvi započeli orati ledino učiteljskega združevanja v kranjskem okraju.

Samo slavnostno zborovanje se je vršilo v soboto, 18. maja 1940., ob 9. uri v čitalnici Narodnega doma. Navzočih je bilo nad 200 članov vseh treh učiteljskih društev.

Udeležili so se ga tudi najvišji predstavniki v okraju samem, kakor sreski načelnik dr. Vidic, kranjski mestni župan K. Česenj, sreska šolska nadzornika Rupret Vinko in Grad Boris ter zastopnik sekcije tajnik Zupančič Drago.

Uvodoma je predsednik, domačin tovariš Rant France, najiskrenejše pozdravil vse došle goste iz sosednih tovariških društev in one, ki so pohiteli na slavnostni jubilej društva, kakor tudi dolgoletnega predsednika društva upokojenega tov. Luznarja Frana. Posebej je še pozdravil predavatelja dr. Stanka Gogala. Nato je v kratkem podal misli, ki nas navdajajo ob 50letnici društva. Vsa ta leta so bila plodna, mnogo dela je izšlo iz učiteljskih vrst, mnogo spomenikov si je učiteljsvo kranjskega okraja postavilo s svojim udejstvovanjem pri raznih ustanovah. Posebno danes, v teh težkih časih, se zopet neomajno zaveda svojega poslanstva med narodom, ki ga bo

izpolnilo v trdni zvestobi do kralja in domovine.

Za tem so se vrstili pozdravni govori gostov. Sreski načelnik dr. Vidic je želel društvu še v naprej plodno delo v korist kralja, domovine in države.

Mestni župan Karel Česenj je pozdravil skupščino v imenu mesta Kranja in želel društvu, posebno v teh težkih časih, čim več uspeha in tople želje za napredek.

Za njim sta pozdravila jubilejno skupščino okrajna šolska nadzornika Grad Boris in Rupret Vinko. Nadzornik Grad Boris je poudaril, da je 50letnica dela v korist naroda in države uspeh, kot se ga redkokoli najde in da želi društvu še z večjimi uspehi praznovati 100letnico. Nadzornik Rupret Vinko pa je med drugim dejal, da samo taka društva, ki slone na trdnih moralnih temeljih, lahko slave 50letnice. In kranjsko društvo, ki mu je bil sam skoro 10 let tajnik, je vedno prevajala trdna stanovska zavest, čist moralni duh in borbenost za stanovske pravice, zato ga na tej poti samo pozdravlja in mu želi čim več uspeha.

Nato je pozdravil v imenu sekcijejske uprave tajnik Zupančič Drago, ki je posebej naglasil, da so se prav v Kranju postavljali temelji za organizacijo na deklaracijski podlagi. Zato želi v teh težkih dneh v imenu sekcije še več razumevanja in še več plačila društvu za svoje delo.

Za njim sta še pozdravila predsednik radovljiskega društva tovariš Bulovec Lojze in predsednik škofjeljskega društva tov. Debelak Vojteh. Posebno je tov. Debelak Vojteh poudaril, da je ravno škofjeljsko društvo izšlo iz kranjskega in da se z veseljem pridružuje jubileju matičnega društva.

Vsi pozdravi in čestitke so bili z aplavzom sprejeti na znanje in končno se je predsednik Rant France zahvalil za vse čestitke v imenu društva, ki bo izpolnilo, kakor upa, nade vseh, ki mu stoji ob jubileju ob strani.

Po teh pozdravih je predsednik Rant France podal jubilejni referat: Ob 50letnici kranjskega učiteljskega društva. Ob reviji borcev in prvih ustanoviteljev društva je podal celotno društveno zgodovino in obenem pregled dela učiteljsva v kranjskem okraju. Prav ta zgodovina društva kaže veliko zavednost članstva kranjskega društva in istočasno njegovo požrtvovalno delo za dvig in prosih našega naroda.

Po govoru so bile še prečitane brzojavke in pismene čestitke, ki so jih poslali tovariši Zirovnik Janko, Rape Andrej, Zahrastnik Vinko, ga, Neubauer Ani, Rojina Franc, Ross Marija, odsek učitelje lendavskega sreza. Nato je bil slavnostni del skupščine zaključen.

Po kratkem odmoru se je zborovanje nadaljevalo s predavanjem docenta dr. Gogala Stanka o »Vzgojni resničnosti v naših dneh«. V svojem, nad vse odličnem predavanju je povedal vse ono, kar učiteljsvo v današnjih časih težko občuti in kar je prav za prav vzgojna resničnost, ki ji učitelj s svojim trudom in delom ne more biti kos. Tako je podrobno opisal socialne razmere pri nas, neurejeno družino, neurejene politične razmere itd., ki danes s svojimi vplivi težko razkrajajo vse tisto, kar misli učitelj izgraditi. Toda kljub temu prihaja nova generacija, ki o preveča velik idealizem in je našla svojo pravo pot. Zato želi samo to, da bi mladina tudi med učiteljsvom našla pravih vodnikov.

Za uspešno predavanje je doživel docent dr. Gogala Stanko topel aplavz in predsednik se mu je za res živo občutene besede iskreno zahvalil.

Sledilo je situacijsko poročilo sekcijejskega tajnika Zupančiča Draga, ki je podal poročilo o ureditvi razmer v organizaciji z ozirom na ustanovitev Hrvatskega saveza, pripravljanju novih pravil, delu sekcije za izboljšanje prejemkov, glede razpisa službenih mest, napadov na učiteljsvo, stanarine. Po poročilu je sledila daljša debata, v kateri je sekcijski tajnik podal pojasnila na stavljena mu vprašanja.

Nato je tov. Debelak Vojteh prečital resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta. Resolucija se glasi:

1. Jugoslavija nad vse! To je naš klic, ki mu hočemo verno predati svojim državljan-skim idealom služiti do poslednje kaplje krvi. Vse za kralja, narod in dom!

2. Ne odklanjamo kritike, ki je kritika! Zavarujemo pa se odločno proti pavšalnemu očitkom in podtikanjem, ki niso na korist šole in ne časa, ki v njem živimo. Solidarnost vseh plasti naroda je bolj kot kdaj potrebna. Herostratsko slavo si nadevijo oni, kdor dela drugače.

3. Za izboljšanje našega položaja terjamo: avtomatično napredovanje, stalnost v službi in na službenem mestu, izenačenje poročenih učiteljev s neporočenimi, slednjič uravnovešanje prejemkov z nastopajočo draginjo. Ali povišanje prejemkov, ali znižanje cen.

4. Bolj kot kdaj koli spoznavamo potrebo po povezanosti vseh organizacij državnih uslužbencev. Ukineta naj se §§ 76. in 78. zakona o uradnikih.

Po tej soglasno sprejeti resoluciji se je predsednik Rant France zahvalil vsem, ki so prihiteli na to jubilejno zborovanje. Dalje je izrekel zahvalo igralcem, ki so tako uspešno prejšnji dan prikazali dramo »Dušes«, in zahvalil se je končno za gostoljubnost predstavniku konzorcija »Narodni dom«, kjer smo zborovali. Tako je bilo nad vse uspešno zborovanje zaključeno.

Po končanem zborovanju so se udeleženci slikali pred Narodnim domom, nato pa so odšli na pokopališče, kjer se je vršila kome-

moracija za umrlimi tovariši, ki so pokopani na kranjskem pokopališču, a na grobu našega nepozabnega pokojnega tovariša Lapajnet Josipa v Cerkljah je bil položen venec.

Rant France, preds. Debevec Boris, tajnik.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo dne 11. maja. Navzočih je bilo 87, kar je le polovica vseh članov.

Od dopisov je predsednik posebno naglasil aktualnost tistega, ki ga je poslali PTL iz Ljubljane. Ob tej priliki je tudi prečital zahvalno ptujске lige, ki se vsemu učiteljsvu zahvaljuje za trud in razumevanje.

Nato je poudaril važnost prihodnjega — zadnjega zborovanja, za katero naj članstvo pripravi predloge za banovinsko skupščino. Pozabil pa tudi ni na pedagoško skrinjico in na željo nekaterih, da bi na zborovanjih obravnavali nekatere čisto stanovske, naše zadeve. Snov takih razmotrivanj po dobro služila še posebej šolskemu nadzorniku za nadzorniške skupščine.

Predavanje je tokrat imel tov. Drago Hasl. Podal nam je nekaj izbranih misli o umetniški vzgoji. Njegova izvajanja so temeljila na globljih, psiholoških, fizioloških itd. osnovah otrokovega življenja, na osnovah celokupnega otrokovega bivanja, rasti in izražanja. Takšna osvetlitev nas privede do zanimivih rezultatov, do prav potrebnih tudi za šolo in učiteljsvo; saj ima n. pr. otrok prej smisel za skulpturo kot za risanje. Kako važno je to ugotovitev upoštevati pri ročnih delih in kako ravno ta dobijo takoj drug smisel in vsebino. — Nato nas je vodil po risarski razstavi meščanske šole, kjer nam je tolmačil, kako poskušajo tudi z risanjem zajeti otroka.

Soglasno sprejmemo naslednji predlog in resolucijo:

Za bodočo preureditev naše organizacije in s tem v zvezi s spremembo pravil, se postavimo na stališče, da naj bo bodoči osrednji, oziroma zvezni odbor naše organizacije eksekutiva vseh banovinskih društev, toda z manjšo delegacijo in enakim zastopstvom.

Učiteljsvo ptujске okraja, zbrano na svojem rednem mesečnem zborovanju, dne 11. maja 1940., je soglasno sprejelo sledečo resolucijo:

1. Ugotavljamo, da so naše plače mnogo premajhne za dostojno življenje državnega uradnika, zato želimo, da se s podvojen energijo nadaljujejo vse akcije združenih nameščenskih organizacij za dvig naših materialnih prejemkov.

2. Ker je večina slovenskega učiteljsva zadolžena ter mora od svojih prejemnih plač plačevati še mesečne broke za dolgove, zahtevamo, da se za vse uradniške dolgove izreče moratorij, dokler se ne doseže izboljšanje plač odn. padeč cen na prejšnje razmere.

3. Smatramo, da je javno pavšalno klevetanje učiteljskega stanu, ki ga je začelo načrtno širiti neko slovensko časopisje in to ravno v današnji dobi, škodljivo za celokupni naš narod ter pozivamo merodajne oblasti, da v interesu države in narodne prosvete to preprečijo.

4. Ker uredba o disciplinski odgovornosti šolskih nadzornikov in učiteljev onemogoča uspešno obrambo prizadetega učitelja, smatramo za potrebno, da se omenjena uredba čimprej prilagodi disciplinskim predpisom uradniškega zakona.

5. Zahtevamo v vseh pravnih in disciplinskih ozirih izenačenje našega položaja s položajem ostalega državnega uradništva ter takojšno odpravo vseh odlokov, ki omejujejo naše državljanske pravice in niso v skladu z ustavo kraljevine Jugoslavije.

6. Izrekamo vodstvu sekcije JUU za njegovo delo naše priznanje ter prosimo, da nadaljuje na dosedanj pot obrambe učiteljskega stanu in ponosa ter izboljšanja našega materialnega položaja.

Predsednik: Tajnik: Drago Zupančič v z. Jernej Debenak.

+ JUU — SRESKO DRUŠTVO PTUJ je zborovalo dne 16. marca 1940. v Ptujju ob navzočnosti 86 članov, kar je le nekaj nad polovico vsega članstva.

Predsednik je v svojem situacijskem poročilu predvsem poudaril naše stališče do novega položaja v učiteljski organizaciji. Dotaknil se je tudi predlogov za finančni zakon, za katere pa smo v nejasnosti radi izjemnega položaja v državi — kako se bo namreč sestavljal državni proračun in fin. zakon in kdo ga bo sprejel, ker nimamo nar. skupščine.

Premestitve po službeni potrebi; obseg teh se je sicer skrčil, ni pa se kljub prizadevanju na vseh merodajnih mestih posrečilo doseči, da bi popolnoma prestale.

Zaščitna akcija za članstvo se vodi v vseh primerih in dosledno naprej. Prvi čas brez uspehov, zdaj pa je že bolje. Večina primerov je ostala še nerešena, toda sprememba bo sledila takoj, ko se bodo uredile razmere doma. Zato je nas vseh, organizacije in posameznikov, dolžnost, da se borimo proti neodgovornim činiteljem v prosvetni personalni politiki.

V KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE v Ljubljani in njeni podružnici v Mariboru dobite vse pisarniške potrebščine za šolo in dom. knjige za šolanje svojih otrok; učila za vse šole; knjige znanstvene in leposlovnne vsebine zase, za odraslo mladino, otroke, prijatelje in znanice; merila in razne merilne instrumente za šolo in praktično uporabo.

Ker nismo uspeli, da bi dosegli uradno mesečno razpisovanje prostih mest, sekcija sama objavlja v »Tovarišu« prostega mesta. Zato prosimo člane, da vsako spremembo javijo predsedniku, ki bo sproti obveščal sekcijo.

Nadalje je poročal še o izpolnitvi učiti. kadra, stanarini učitelje poročenih z neučitelji, o kuluku, naših minimalnih zahtevah in o uradniški zvezi, za katero se vršijo že predpriprave. V zvezi hočemo doseči legitimno telo, ki naj bi trajno vezalo nameščenske organizacije in smotrno ter na zakoniti osnovi vršilo delo za izboljšanje pravnega in materialnega položaja državnih nameščencev.

Predavanje: Tovariš Vladko Majhen je imel predavanje o »Vprašanju izvenšolskega dela«. V uvodu se je dotaknil najprej prejšnje dobe, ko so učitelji delovali iz lastne iniciative, toda nesistematično. Nato je omenil Prosveto, ki je prve teze pravilno družbeno zajela. Izvenšolske delavce je razdelil v tri skupine, v ekstremne zagovornike, ki razen šole ne priznavajo nič drugega in so bili le za uvajanje novih pedagoških oblik. Individualistom je bil kriterij lastno veselje in so delali tam, kjer so hoteli. Tretji, socialno usmerjeni, so kot ud družbe spoznali, kar je najprimerneje za vas. V vprašanju, kako bi se lotili civilizacijskega dela v naši vasi, je predavatelj poudaril, da je nemogoče reševati vsake probleme izolirano in brez upoštevanja današnjega gospodarstva v svetu. Rešitev je ob koncu zazvenela v tem, da je treba organizirati malega človeka kot delovno moč.

Pri slučajnostih sprejmemo dva predloga in si izvolimo odseke za zbiranje gradiva o narodno obrambnem delu učiteljsva.

Predsednik: Tajnik: Zupančič Drago. Andrej Debenak.

Novosti na knjižnem trgu

—k Josip Mravljak: Kmetki upori na Slovenskem, Mravljakovim zgodovinskim spisom se je pridružil nov prispevek, ki je morada izmed vseh njegovih dosedanjih del najpomembnejši. V njem obravnava v lakoničnem slogu kmetске vstaje, glavne manifestacije odporne sile našega naroda. Avtor je postavil te borbe v objektivno luč, ki pa kljub svoji stvarnosti jasno kaže našemu današnjemu zapeljanemu in malodušnemu človeku, da slovenski narod ni brez zgodovine. Podčrtava zlasti dejstvo, da je kljub porazom vedno iznova vstajal in se boril, dasi ni imel svoje države in dinastije, niti pravih voditeljev. Knjižica je pisana tako, da bo dobro služila zlasti šolam. Navaja poleg večjih, obče znanih uporov tudi vse ostale manj znane kmetске »punte«. Vendar pa je škoda, da avtor vsaj važnejših poglavij ni opisal bolj podrobno, da ni takratnega življenja slovenskega človeka prikazal še bolj jasno in konkretno. Sicer pa bi bil avtor to najbrž tudi storil, da ni obseg vseh naših publikacij tako kruto odvden od naših ozkih razmer. — Radi poljudnosti — saj je knjižica namenjena tudi širokim slojem — bi bilo bolje, da je avtor nekatere tučke (n. pr. vicedom, laudemij i. sl.) zamenjal z domačimi izrazi ali pa vsaj obrazložil. — Knjižica je izšla v samozaložbi, je žepnega formata in ima 92 strani. Cena sicer ni navedena, gotovo pa je, da si bo to delo lahko nabavil vsak, ki se zanima za zgodovino našega naroda. F. H.

—k Važna knjiga, Pravkar je izšla zelo aktualna knjiga Prof. letalska zaščita. — Pojasnila in obramba proti napadom iz zraka. Knjiga se dobi pri Banovinski založni šolskih knjig in učil v Ljubljani, Slomska ulica 12, in v vseh knjigarnah, cena din 25.— za izvod. Šole, uradi in društva, ki naročijo brošuro neposredno pri Banovinski založni, jo dobijo pri takojšnjem plačilu po din 20.— za izvod.

Učiteljska fiskarna

—t Sprejemni izpiti za I. razred srednjih šol se bližajo. Priporočamo Mlakar-Kozina: Slovnična in računska snov za sprejemni izpit v srednjo šolo. Broširano 10 din.

—t Iskreno priporočamo knjižico ing. Stanka Dimnika: Kako naj si uredimo naše domove za obrambo pred letalskimi napadi. Cena knjižici 5 din. Pri večjem odjemu 10 % popust.

BREZPLAČNO STANOVANJE, obstoječe iz 2 sob, verande in kuhinje, v SREDIŠČU MARIBORA, blizu parka, dobi čez počitnice oni, ki odstopi zakonskemu paru meblirano sobo v Ljubljani ali na podeželju. Pismene ponudbe na upravo lista pod značko »Stanovanje«.

Tudi za učiteljsvo je Zadruga državnih uslužbencev za nabavo potrebščin v Ljubljani, (Nabavljalna zadruga) Vodnikov trg št. 5

Stanovska dolžnost vsega zavednega učiteljsva bi morala biti, da se včlani v to zadrugo in da kupuje v njej vse svoje potrebščine. Delež po din 100.—, vpisnina din 5.—. Blago prvovrstno, postrežba točna, cene konkurenčne, ob koncu leta ristorno. — Vpišite se takoj! — Telefon št. 44-21